Correctievoorschrift vwo

2021

tijdvak 2
donderdag 24 juni
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Het correctievoorschrift bestaat uit:
1 Regels voor de beoordeling
2 Algemene regels
3 Vakspecifieke regels
4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).
Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:
1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, .., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden

toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen Geschiedenis vwo 2021 tweede tijdvak kunnen maximaal 75 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting

1 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord, twee van de volgende, voor elk 1 punt:

- Op deze eilanden hebben de Hollanders het zout gevonden dat zij dringend nodig hadden om haringen, een belangrijk exportproduct en volksvoedsel nummer één, te bewaren.
- Curaçao en Sint Eustatius werden belangrijke centra van de slavenhandel in de regio.
- Vanuit deze eilanden konden zij handel drijven met de Spaanse kolonisten.

2 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
b (1845)
d (1936)
a (1942)
e (1948)
c (1951)

Opmerking: Als door het wegstrepen van één foutief geplaatste letter een verder foutloze reeks ontstaat, wordt één scorepunt toegekend.

3 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De Koloniale raad was geen weerspiegeling van het volk. 1
- Ze werden niet gekozen door de bevolking. 1
- Zij meenden dat ze bij wets- en begrotingsvoorstellen te vaak door de gouverneur en de Nederlandse regering gepasseerd werden. 1

Vraag	Antwoord	Scores

4 maximumscore 2

- Bonaire, Saba en Sint Eustatius hebben de status van bijzondere gemeenten / Openbare Lichamen. (Hun bestuurlijke positie is vergelijkbaar met die van Nederlandse gemeenten.) 1
- Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn autonome landen binnen het Koninkrijk, naast Nederland. 1

5 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:
Na de Tweede Wereldoorlog werd Nederland onder druk gezet om afstand te doen van zijn koloniën. Dit wilde de Nederlandse regering niet omdat zij vooral aan zijn koloniën in de Oost een flinke cent verdiende. Nederland zocht toen een manier om zijn voormalige koloniën toch te kunnen behouden.

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Verticale werking wil zeggen dat de grondrechten betrekking hebben op de verhouding tussen overheid en burgers. 1
- Horizontale werking wil zeggen dat de grondrechten betrekking hebben op de verhouding tussen burgers onderling. 1

7 maximumscore 4

De vier gebeurtenissen en de opgerichte partijen waren:

- 1936: invoering van een beperkt kiesrecht: Curaçaosche Rooms Katholieke partij /Curaçaosche Politieke Unie 1
- 1942: toespraak van koningin Wilhelmina over autonomie: Democratische Partij (Partido Democrat) 1
- 1948: invoering van het algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht: Nationale Volkspartij (Partido National di Pueblo) 1
- 1969: het oproer (de opstand) van 30 mei: FOL (Frente Obrero Liberashon 30 di mei) 1

Opmerking: Voor elke juiste gebeurtenis én de daarbij behorende partij: 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores

8 maximumscore 4

- Het recht van enquête 1
- De volgende zin: "We hebben wel vertrouwen in het werk van de commissie, maar we vinden dat de Staten zelf onderzoek moeten doen en het niet aan anderen moeten overlaten." 1
- Controletaak (In de bron staat: controlewerk van de Staten) 1
- Het vragenrecht en het recht van interpellatie. 1

Opmerking:
Bij het antwoord van de laatste deelvraag moeten beide rechten genoemd worden om het scorepunt toe te kennen.

9 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Lobbyen betekent invloed uitoefenen in de wandelgangen om de belangen van een bepaalde groep te behartigen. / Lobbyen is het behartigen van belangen door druk uit te oefenen op diegenen die beslismacht hebben. 1
- Het Congreslid (parlementariër) (Randy Cunningham) wordt omgekocht door lobbyisten om de belangen van producenten van militair materieel te behartigen. 1
- Voordeel, voorbeeld van een juist antwoord, één van de volgende: 1
  - Het vertolken van de wensen van het grote, ongeorganiseerde publiek van het land.
  - Het kan bijdragen aan de kwaliteit van de besluitvorming door waardevolle informatie en inzichten onder de aandacht van beleidsmakers te brengen.
  - Het kan het draagvlak van beleid vergroten wanneer betrokkenen daarover hun mening hebben gegeven.
- Nadeel, voorbeeld van een juist antwoord, één van de volgende: 1
  - Ongewenste en ondoorzichtige beïnvloeding van de politieke besluitvorming.
  - Ondermijning van de democratie.
  - Leidt vaak tot omkoping.

10 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- De president heeft het vetorecht en dat betekent dat hij een wetsvoorstel van het Congres kan tegenhouden als hij zijn vetorecht gebruikt. Hierdoor heeft hij invloed op de wetgevende macht. 1
- Als de president zijn vetorecht niet gebruikt, heeft hij bijgedragen tot de totstandkoming van een wet. 1

Vraag	Antwoord	Scores

11 maximumscore 2

- De publieke opinie is, volgens Instituto Alsa Papiamentu, dat de gebeurtenissen van de arbeidersopstand op 30 mei 1969, na de slavernij, de gewelddadigste zijn in de Curaçaose historie. 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Het nieuw cultureel besef, voor wat betreft de identiteit van de Curaçaoënaar, het feit dat de taal Papiamentu meer erkenning kreeg en steeds meer wordt gesproken in de Curaçaose samenleving. 1

12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- De Democratische Partij en haar leider Efraïn Jonckheer werden door de FOL als verantwoordelijk gezien voor de uitbarsting van 30 mei 1969. 1
- Na het oproer van 30 mei 1969 moesten de politieke leiders op de Antillen het liefst zwart zijn. De Nederlandse regering besloot in dat kader, uit angst voor onlusten, de benoeming van Efraïn Jonckheer, een blanke, in te trekken. 1

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- De uitslag liet zien dat de grote meerderheid van het volk geen grotere zelfstandigheid wilde omdat ze genoeg had van corrupte ambtenaren en politici die hun werk niet goed deden. 1
- Dus juist die redenen die in 1992 geleid hadden tot het onder curatele stellen van Sint Maarten wilde men niet meer accepteren. Het ingrijpen in Sint Maarten werkte als een eyeopener voor het volk, met het genoemde resultaat van het referendum in 1993 als gevolg. 1

14 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord:

- De grote rivaliteit tussen de politieke partijen leidt tot felle partijpolitiek en politieke tegenstanders krijgen persoonlijke aanvallen te verduren. 1
- Partijen die in het bestuur zitten, werken oppositiepartijen tegen door hun de gewenste informatie te onthouden. Daardoor wordt het voeren van oppositie erg fel. 1
- Dit politieke spel wekt bij een groot deel van de kiezers een aversie tegen / afkeer van en desinteresse in de politiek en zij keren de politiek de rug toe. Geen of te weinig betrokkenheid van de bevolking in het politieke gebeuren stoort goed democratisch proces en bestuur. 1

Vraag	Antwoord	Scores

15 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Te hoge kosten, lage efficiëntie, lage productiviteit. 1

Opmerking: alle 3 problemen moeten worden vermeld om 1 punt te krijgen.

- Politieke patronage. 1
- De trouwe kiezers worden beloond met allerlei gunsten zoals benoemingen in het ambtenarenapparaat. Daardoor groeit het apparaat met vaak mensen met te weinig opleiding die niet competent genoeg zijn. Het ambtenarenapparaat wordt dan te groot, niet efficiënt en met een lage productiviteit. 1

Oorlog en vrede

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- In de eerste fase bleef de oorlog die uitbrak tussen Oostenrijk en Servië beperkt tot de Balkan. 1
- Door hun allianties met deze twee landen gingen de grote mogendheden zich bemoeien met deze regionale ruzies. 1

17 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord, twee van de volgende, voor elk 1 punt:

- Militaire dienstplicht voor alle mannen werd ingevoerd.
- Vrouwen deden voor die tijd 'onvrouwelijke' werkzaamheden. Plekken in de industrie werden opgevuld door vrouwen omdat de mannen werden opgeroepen voor het leger.
- Door de blokkademaatregelen traden al snel tekorten op voor wat betreft voedsel, brandstof en andere noodzakelijke producten. / die het hele volk troffen, niet alleen de militairen.

18 maximumscore 2

De juiste volgorde is: 6, 3, 1, 4, 2, 5.

Opmerking: Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, mag één scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores

19 maximumscore 3

De juiste combinaties zijn:

a-4

b-5

c-3

d-1

Indien 4 combinaties juist 3

Voor elke fout 1 scorepunt aftrekken.

20 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord, twee van de volgende voor elk 2 punten:

- Persoonsverheerlijking: In dit affiche is het profiel van Mussolini meer dan levensgroot. Hij beslaat de hele bevolking en staat verheven boven de massa.
- Anti-individualisme. (Un cuore solo en una volonta): Er mag geen verdeeldheid onder het volk bestaan.
- Het leidersprincipe. (Una sola decisione): De beslissingen worden door een enkele leider genomen.

Opmerking: Voor het noemen van het kenmerk wordt een scorepunt toegekend en voor de uitleg ook een scorepunt.

21 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord, drie van de volgende, voor elk 1 punt:

- Ze hadden allebei een geheime politie. (Hitler noemde de zijne Gestapo).
- Ze hadden allebei een partijleger dat terreur zaaide onder de bevolking (burgers). (Mussolini had zijn Zwarthemden en Hitler zijn Bruinhemden).
- Beide dictators zijn op een democratische (legale) manier aan de macht gekomen.
- Beide dictators gaven het buitenland de schuld van de problemen van hun land.
- Ze noemden zich allebei de leider in hun taal: Il Duce (Mussolini) en Führer (Hitler).
- Beide dictators overtuigden hun volk door geweldige (opzwepende) toespraken.

Vraag	Antwoord	Scores

22 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De berechting en veroordeling van Japan door de Volkenbond voor de inval in Mantsjoerije in 1931. 1
- De tekenaar wilde met de prent de zwakte tonen van de Volkenbond om de agressor/Japan aan te pakken. 1
- Het gevolg was dat Japan in 1933 uit de Volkenbond stapte. Of Japan behield Mantsjoerije en vestigde het koninkrijk Mantsjoekwo, een vazalstaat van Japan. 1

23 maximumscore 3

- (bron 9) Boycot van de joodse winkels door de Nazi's met als doel de joden te dwingen Duitsland te verlaten, (1933-1935).
- (bron 8) Ondertekening van het Anti-Kominternpact tussen Japan en Duitsland gericht tegen de Sovjet-Unie, (in 1936).
- (bron 10) Stem voor Groot-Duitsland: Volksstemming over aansluiting van Oostenrijk bij Duitsland (1938), de 'Anschluss'.
- (bron 11) Nederlaag van de Duitse troepen in Moskou. Keerpunt in de Tweede Wereldoorlog, (1943).

Opmerking:

Volgorde:

Indien juiste volgorde *1*

Uitleg:

Indien 4 uitleggen juist *2*
Indien 3 uitleggen juist *1*
Indien 2 0f minder uitleggen juist *0*

24 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De prent past het beste bij de paragraaf over de jaren veertig, 1
- omdat het aangeeft dat de Verenigde Staten zich indirect met de oorlog gaan bemoeien en partij kiezen voor Groot-Brittannië (de geallieerden) en dit gebeurde in 1941 door de Leen- en Pachtwet. 1

Vraag	Antwoord	Scores

25 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Het verlies van veel Amerikaanse en Japanse soldaten voordat Japan onvoorwaardelijk zou capituleren. De Japanners vochten zich liever dood dan dat ze zich overgaven. 1
- De opduikende eerste tekenen van de Koude Oorlog. De Sovjet-Unie wilde ook de oorlog aan Japan verklaren. De Amerikanen wilden absoluut niet dat de Sovjet-Unie zich ging bemoeien met Zuidoost-Azië en zodoende zijn invloedssfeer zou uitbreiden. 1

26 maximumscore 2

- De Duitse onbeperkte duikbotenoorlog. 1
- Door die Duitse onbeperkte duikbotenoorlog was er een grote kans dat schepen volgeladen met producten van en voor de eilanden zouden worden getorpedeerd. 1

27 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord:
Het is genoemd naar / het is opgericht als herinnering/eerbetoon aan de Curaçaoënaar George Maduro die, tijdens de bezetting van Nederland door de Duitsers, in het verzet streed en wordt erkend als een verzetsheld.

28 maximumscore 2

Het juiste antwoord is:
1-c
2-d
3-a
4-b

Indien 4 combinaties juist *2*
Indien 2 combinaties juist *1*
Indien minder dan 2 combinaties juist *0*

Vraag	Antwoord	Scores

29 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De Berlijnse luchtbrug.
- De uitroeping van de Bondsrepubliek Duitsland.
- Het optreden van de Verenigde Staten in de Koreaanse Oorlog.
- De oprichting van de NAVO.

Indien 4 juist	*2*
Indien 3 of 2 juist	*1*
Indien minder dan 2 juist	*0*

30 maximumscore 4

• 1962	1
• De Cuba Crisis	1
• (J. F.) Kennedy en (N.) Chroesjtsjov (beide noemen)	1

Kern van een juist antwoord:

- De toch al kleine 'Cuba'-tak (van de rechtse boom) reikt nauwelijks over de schutting heen, en maakt de woede of ergernis van de heer links (Kennedy) erg overdreven / hypocriet. Want hij doet niets tegen het woekeren van zijn eigen boom boven zijn buurmans (Chroesjtsjov) gebied. 1